

Taittirīya-Brāhmaṇa

Book 3, Chapter 5

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Final proofread version, 1st April 2005

[[3-5-1-1]]

स॒त्यं प्र॒पद्ये॑ ।

ऋ॒तं प्र॒पद्ये॑ ।

अ॒मृतं प्र॒पद्ये॑ ।

प्र॒जाप॑तेः प्रि॒यां त॒नुव॑मना॒र्ता प्र॒पद्ये॑ ।

इ॒दम॒हं प॑ञ्चद॒शेन॒ वज्रे॑ण ।

द्वि॒षन्तं॑ भ्रातृ॒व्यम॑व॒क्रामामि॑ ।

योऽ॒स्मान्द्वेष्टि॑ ।

यं च॒ व॒यं द्वि॒ष्मः ।

भूर्भु॒वः सु॒वः ।

हि॒म् ॥ १ ॥

स॒त्यं द॒श ॥ १ ॥

[[3-5-2-1]]

प्र वो॒ वाजा॑ अ॒भिद्य॑वः ।

ह॒विष्म॑न्तो घृ॒ताच्या॑ ।

दे॒वाञ्जि॑गाति सु॒म॒युः ।

अ॒ग्न आ॑याहि वी॒तयै॑ ।

गृ॒णानो॑ ह॒व्यदा॑तये ।

नि॒होता॑ स॒त्सि ब॒र्हिषि॑ ।

तं त्वा॑ स॒मिन्द्रि॑र॒ङ्गिरः॑ ।

घृ॒तेन॑ वर्ध॒याम॑सि ।

बृ॒हच्छो॑चा यवि॒ष्ठ्य ।

स नः॑ पृ॒थु श्र॒वाय्य॑म् ॥ १ ॥

[[3-5-2-2]]

अच्छां देव विवाससि।
बृहदग्ने सुवीर्यम्।
ईडेन्यो नमस्यस्तिरः।
तमांसि दर्शतः।
समग्निरिच्छते वृषां।
वृषां अग्निः समिच्छते।
अश्वो न देववाहनः।
तं हविश्मन्त ईडते।
वृषणं त्वा वयं वृषन्।
वृषाणः समिधीमहि ॥ २ ॥

[[3-5-2-3]]

अग्ने दीद्यतं बृहत्।
अग्निं दूतं वृणीमहे।
होतारं विश्ववेदसम्।
अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम्।
समिच्छमानो अध्वरे।
अग्निः पावक ईड्यः।
शोचिष्केशस्तमीमहे।
समिद्धो अग्न आहुत।
देवान्यक्षि स्वध्वर।
त्वं हि हव्यवाडसि।
आजुहोत दुवस्यत।
अग्निं प्रयत्यध्वरे।
वृणीध्वं हव्यवाहनम्।
त्वं वरुण उत मित्रो अग्ने।
त्वां वर्धन्ति मतिभिर्वसिष्ठाः।
त्वे वसु सुषणनानि सन्तु।
यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ३ ॥
श्रवय्यमिधीमह्यसि सप्त च ॥ २ ॥

[[3-5-3-1]]

अग्ने॑ महा॑ अ॒सि ब्राह्म॑ण भारत।

असा॒वसौ॑।

दे॒वेद्धो॑ मन्वि॒द्धः।

ऋषि॑ष्टुतो॒ विप्रानु॑मदितः।

क॒वि॒श॒स्तो ब्रह्म॑स॒शितो॑ घृ॒ताह॑वनः।

प्र॒णीर्य॑ज्ञाना॑म्।

र॒थीर॑ध्व॒राणा॑म्।

अ॒तूर्तो॑ होता॑।

तू॒र्णिर्ह॑व्य॒वाट्।

आ॒स्यात्र॑ जु॒हूर्दे॒वाना॑म् ॥ १ ॥

[[3-5-3-2]]

च॒म॒सो दे॒वपानः॑।

अ॒रा॑ इ॒वाग्ने॑ ने॒मिर्दे॒वास्त्वं प॑रि॒भूर॑सि।

आ॒व॒ह दे॒वान्य॑ज॒मानाय॑।

अ॒ग्निम॑ग्ने॒ आव॑ह।

सो॒ममा॑व॒ह।

अ॒ग्निमा॑व॒ह।

प्र॒जाप॑ति॒माव॑ह।

अ॒ग्नीषो॑मा॒वाव॑ह।

इ॒न्द्रा॒ग्नी आ॑व॒ह।

इ॒न्द्रमा॑व॒ह।

म॒हेन्द्र॑मा॒व॒ह।

दे॒वा॑ अ॒ज्य॒पा॑ आव॒ह।

अ॒ग्नि॑ हो॒त्राया॑व॒ह।

स्वं म॑हि॒मान॒माव॑ह।

आ च॑ग्ने॒ देवान्॑व॒ह।

सु॒यजा॑ च यज जा॒तवे॑दः ॥ २ ॥

दे॒वाना॑मि॒न्द्रमा॑व॒ह षड् ॥ ३ ॥

[[3-5-4-1]]

अग्निर्होता वेत्वग्निः ।

होत्रं वैत्तु प्रावित्रम् ।

स्मो वयम् ।

साधु ते यजमान देवता ।

घृतवतीमध्वर्यो स्रुचमास्यस्व ।

देवायुवं विश्ववाराम् ।

ईडामहै देवाः ईडेऽन्यान् ।

नमस्यामं नमस्यान् ।

यजाम यज्ञियान् ॥ १ ॥

अग्निर्होता नव ॥ ४ ॥

[[3-5-5-1]]

समिधो अग्न आज्यस्य वियन्तु ।

तनूनपादग्न आज्यस्य वेतु ।

इडो अग्न आज्यस्य वियन्तु ।

बर्हिरग्न आज्यस्य वेतु ।

स्वाहाऽग्निम् ।

स्वाहा सोमम् ।

स्वाहाऽग्निम् ।

स्वाहा प्रजापतिम् ।

स्वाहाग्नीषोमौ ।

स्वाहेन्द्राग्नी ।

स्वाहेन्द्रम् ।

स्वाहा महेन्द्रम् ।

स्वाहा देवाः आज्यपान् ।

स्वाहाऽग्निः होत्राज्जुषाणाः ।

अग्न आज्यस्य वियन्तु ॥ १ ॥

इन्द्राग्नी पञ्च च ॥ ५ ॥

[[3-5-6-1]]

अ॒ग्निर्वृ॒त्राणि॑ जङ्घनत्।
 द्र॒विण॒स्युर्वि॑प॒न्यया॑॥
 समि॒द्धः शु॒क्र आहु॑तः।
 जु॒षा॒णो अ॒ग्निरा॒ज्यस्य॑ वेतु।
 त्व॑ सौ॒मासि॒ सत्प॑तिः।
 त्व॑ राजो॒त वृ॒त्रहा॑।
 त्वं भ॒द्रो अ॑सि॒क्रतुः॑।
 जु॒षा॒णः सोम॑ आ॒ज्यस्य॑ ह॒विषो॑ वेतु।
 अ॒ग्निः प्र॒त्नेन॑ जन्म॒ना।
 शु॒म्भान॑स्त॒नुव॑ञ्च॒ स्वाम्।
 क॒विर्वि॑प्रेण वावृ॒धे।
 जु॒षा॒णो अ॒ग्निरा॒ज्यस्य॑ वेतु।
 सोमं॑ गी॒र्भिष्वा॑ व॒यम्।
 वर्ध॑यामो व॒चोवि॑दः।
 सु॒मृ॒डी॒को न॒ आवि॑श।
 जु॒षा॒णः सोम॑ आ॒ज्यस्य॑ ह॒विषो॑ वेतु ॥ १ ॥
 स्वा॑ ष॒ड् ॥ ६ ॥

[[3-5-7-1]]

अ॒ग्निर्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत्।
 पतिः॑ पृथि॒व्या अ॒यम्।
 अ॒पा॑ रेता॒सि जि॑न्वति।
 भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ रज॒सश्च॑ ने॒ता।
 यत्रा॑ नि॒युद्धिः॑ सच॒से शि॒वाभिः॑।
 दि॒वि मूर्धा॑नं दधिषे सुव॒र्षाम्।
 जि॒ह्वाम॑ग्रे च॒कृषे॑ ह॒व्यवा॑हम्।
 प्रजा॑पते न त्वदे॒तान्य॑न्यः।
 विश्वा॑ जा॒तानि॑ परि॒ ता ब॑भूव।
 यत्का॑मास्ते जुहु॒मस्तन्नो॑ अस्तु ॥ १ ॥

[[3-5-7-2]]

व॒यꣳ स्या॑म॒ पत॑यो र॒यी॒णाम् ।
 स वे॑द पु॒त्रः पि॒तरꣳ स मा॒तर॑म् ।
 स सू॒नुभू॑वत्स भु॒वत्पु॑नर्मघः ।
 स द्या॑मौर्णो॑ द॒न्तरि॑क्षꣳ स सु॒वः ।
 स विश्वा॑ भु॒वो अ॑भवत्स आ॒भवत् ।
 अ॒ग्नी॑षो॒मा स॒वे॒दसा॑ ।
 स॒हृती॑ वन॒तं गि॑रः ।
 सं दे॒वत्रा॑ ब॒भूव॑थुः ।
 यु॒वमे॒तानि॑ दि॒वि रो॑च॒नानि॑ ।
 अ॒ग्निश्च॑ सोम॒ सक्र॑तू अ॒धत्त॑म् ॥ २ ॥

[[3-5-7-3]]

यु॒वꣳ सि॒न्धूꣳ र॒भि॒शस्ते॑र॒वद्या॑त् ।
 अ॒ग्नी॑षो॒माव॑मु॒ञ्च॒तं गृ॑भी॒तान् ।
 इन्द्रा॑ग्नी रो॒चना॑ दि॒वः ।
 परि॑ वा॒जेषु॑ भूष॒थः ।
 तद्वा॑ञ्चेति॒ प्रवी॑र्य॑म् ।
 श्र॒थद्वृ॑त्र॒मुत॑ स॒नोति॑ वा॒जम् ।
 इन्द्रा॑यो अ॒ग्नी स॒हृरी॑ स॒पर्या॑त् ।
 इ॒र॒ज्यन्ता॑ व॒सव्य॑स्य॒ भूरैः॑ ।
 स॒हस्त॑मा॒ सह॑सा वा॒ज॒यन्ता॑ ।
 एन्द्र॑ सान॒सिꣳ र॒यिम् ॥ ३ ॥

[[3-5-7-4]]

स॒जित्वा॑नꣳ सदा॒सह॑म् ।
 वर्षि॑ष्ठ॒मूत॑ये॒ भर॑ ।
 प्रस॑साहि॒षे पु॑रु॒हूत॑ श॒त्रून् ।
 ज्येष्ठ॑स्ते शु॒ष्म इ॒ह रा॒तिर॑स्तु ।
 इन्द्रा॑भ॒र द॑क्षि॒णेना॒ वसू॑नि ।
 पतिः॑ सि॒न्धूना॑म॒सि रे॒वती॑नाम् ।
 म॒हाꣳ इन्द्रो॑ य ओ॒जसा॑ ।

पर्जन्यो वृष्टिमां इव ।
स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ।
महां इन्द्रो नृवदाचर्षणिप्राः ॥ ४ ॥

[[3-5-7-5]]

उत द्विबर्हा अमिनः सहोभिः ।
अस्मद्रियग्वावृधे वीर्याय ।
उरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ।
पिप्रीहि देवां उशतो यविष्ठ ।
विद्वां ऋतूँ ऋतुपते यजेह ।
ये दैव्या ऋत्विजस्तेभिरग्ने ।
त्वं होतृणामस्या यजिष्ठः ।
अग्निं स्विष्टकृतम् ।
अयाडग्निग्नेः प्रिया धामानि ।
अयाट्टत्सोमस्य प्रिया धामानि ॥ ५ ॥

[[3-5-7-6]]

अयाडग्नेः प्रिया धामानि ।
अयाद्रजापतेः प्रिया धामानि ।
अयाडग्नीषोमयोः प्रिया धामानि ।
अयाडिन्द्राग्नियोः प्रिया धामानि ।
अयाडिन्द्रस्य प्रिया धामानि ।
अयाण्महेन्द्रस्य प्रिया धामानि ।
अयाङ्गैवानामाज्यपानां प्रिया धामानि ।
यक्षदग्नेर्होतुः प्रिया धामानि ।
यक्षत्स्वं महिमानम् ।
आयजतामेज्या इषः ।
कृणोतु सो अध्वरा जातवेदाः ।
जुषतां हविः ।
अग्ने यदद्य विशो अध्वरस्य होतः ।
पावक शोचे वेष्ट्वं हि यज्वा ।

ऋता यजासि महिना वियद्भूः ।

हव्या वह यविष्ठया ते अद्य ॥ ६ ॥

अस्त्वघत्तं रयिं चर्षणिप्रास्सोमास्य प्रिया धामानीषष्वद् ॥ ७ ॥

[[3-5-8-1]]

उपहृतं रथन्तरं सह पृथिव्या ।

उप मा रथन्तरं सह पृथिव्या ह्यताम् ।

उपहृतं वामदेव्यं सहान्तरिक्षेण ।

उप मा वामदेव्यं सहान्तरिक्षेण ह्यताम् ।

उपहृतं बृहत्सह दिवा ।

उप मा बृहत्सह दिवा ह्यताम् ।

उपहृताः सप्त होत्राः ।

उप मा सप्तहोत्रां ह्यन्ताम् ।

उपहृता धेनुः सहर्षभा ।

उप मा धेनुः सहर्षभा ह्यताम् ॥ १ ॥

[[3-5-8-2]]

उपहतो भक्षः सर्वा ।

उप मा भक्षः सर्वा ह्यताम् ।

उपहृताँ हौ ।

इडोपहृता ।

उपहृतेडाँ ।

उपो अस्माँ इडाँ ह्यताम् ।

इडोपहृता ।

उपहृतेडाँ ।

मानवी घृतपदी मैत्रावरुणी ।

ब्रह्मदेवकृतमुपहतम् ॥ २ ॥

[[3-5-8-3]]

दैव्या अध्वर्यव उपहृताः ।

उपहृता मनुष्याः ।

य इमं यज्ञमवान् ।

ये यज्ञपतिं वर्धान्।
 उपहूते द्यावापृथिवी।
 पूर्वजे ऋतावरी।
 देवी देवपुत्रे।
 उपहूतोऽयं यजमानः।
 उत्तरस्यां देवयज्यायामुपहूतः।
 भूयसि हविष्करण उपहूतः।
 दिव्ये धामन्नुपहूतः।
 इदं मे देवा हविर्जुषन्तामिति तस्मिन्नुपहूतः।
 विश्वमस्य प्रियमुपहूतम्।
 विश्वस्य प्रियस्योपहूतस्योपहूतः ॥ ३ ॥
 सहर्षभा ह्यतामुपहूतं हविष्करण उपहूतश्चत्वारि च ॥ ८ ॥

[[3-5-9-1]]

देवं बर्हिः।
 वसुवने वसुधेयस्य वेतु।
 देवो नराशंसः।
 वसुवने वसुधेयस्य वेतु।
 देवो अग्निः स्विष्टकृत्।
 सुद्रविणा मन्द्रः कविः।
 सत्यमन्माऽऽयजी होता।
 होतुर्होतुरायजीयान्।
 अग्ने यान्देवानयाट्।
 यां अपिप्रेः।
 ये ते होत्रे अमत्सत।
 तां संसनुषीं होत्रां देवंगमाम्।
 दिवि देवेषु यज्ञमेरयेमम्।
 स्विष्टकृच्चाग्ने होताऽभुः।
 वसुवने वसुधेयस्य नमोवाके वीहि ॥ १ ॥
 अपिप्रे पञ्च च ॥ ९ ॥

[[3-5-10-1]]

इ॒दं द्या॑वापृथि॒वी भ॒द्रम॑भू॒त् ।
आ॒ध॒र्म॑ सू॒क्तवा॒कम् ।
उ॒त न॑मोवा॒कम् ।
ऋ॒ध्यास्म॑ सू॒क्तोच्य॑मग्ने ।
त्व॑ꣳ सू॒क्तवा॒गसि॑ ।
उप॑श्रितो दि॒वः पृ॑थि॒व्योः ।
ओम॑न्वती तेऽस्मि॒न्यज्ञे॑ यज॒मान॒ द्यावा॑पृथि॒वी स्ता॑म् ।
श॒ङ्गये॑ जी॒रदा॑नू ।
अत्र॑सू॒ अप्र॑वेदे ।
उ॒रुग॑व्यूती॒ अभयं॑ कृ॒ताँ ॥ १ ॥

[[3-5-10-2]]

वृ॒ष्टिद्या॑वा॒रीत्या॑पा ।
श॒म्भुवौ॑ मयो॒भुवौ॑ ।
ऊ॒र्ज॑स्पती च॒ पय॑स्वती च ।
सू॒पच॑र॒णा च॑ स्वधिच॒रणा॑ च ।
तयो॑रा॒विदि॑ ।
अ॒ग्निरि॒दꣳ ह॒विर॑जुषत ।
अवी॑वृधत॒ महो॒ज्यायो॑ऽकृत ।
सोम॑ इ॒दꣳ ह॒विर॑जुषत ।
अवी॑वृधत॒ महो॒ज्यायो॑ऽकृत ।
अ॒ग्निरि॒दꣳ ह॒विर॑जुषत ॥ २ ॥

[[3-5-10-3]]

अवी॑वृधत॒ महो॒ज्यायो॑ऽकृत ।
प्र॒जाप॑तिरि॒दꣳ ह॒विर॑जुषत ।
अवी॑वृधत॒ महो॒ज्यायो॑ऽकृत ।
अ॒ग्नीषो॑मा॒विदꣳ ह॒विर॑जुषेताम् ।
अवी॑वृधेतां॒ महो॒ज्यायो॑ऽक्राताम् ।
इन्द्रा॑ग्नी इ॒दꣳ ह॒विर॑जुषेताम् ।

अवीवृधेतां महोज्यायोऽक्राताम्।
इन्द्र इदं हविरजुषत।
अवीवृधत महोज्यायोऽकृत।
महेन्द्र इदं हविरजुषत ॥ ३ ॥

[[3-5-10-4]]

अवीवृधत महोज्यायोऽकृत।
देवा आज्यपा आज्यमजुषन्त।
अवीवृधन्त महोज्यायोऽकृत।
अग्निर्होत्रेणेदं हविरजुषत।
अवीवृधत महोज्यायोऽकृत।
अस्यामृधद्धोत्रायां देवंगमायाम्।
आशास्तेऽयं यजमानोऽसौ।
आयुराशास्ते।
सुप्रजास्त्वमाशास्ते।
सजातवनस्यामाशास्ते ॥ ४ ॥

[[3-5-10-5]]

उत्तरां देवयज्यामाशास्ते।
भूयो हविष्करणमाशास्ते।
दिव्यं धामाशास्ते।
विश्वं प्रियमाशास्ते।
यदनेन हविषाऽऽशास्ते।
तदश्यात्तदृच्छ्यात्।
तदस्मै देवा रासन्ताम्।
तदग्निर्देवो देवेभ्यो वनते।
वयमग्नेर्मानुषाः।
इष्टं च वीतं च।
उभे च नो द्यावापृथिवी अहंसः स्पाताम्।
इह गतिर्वामस्येदं च।
नमो देवेभ्यः ॥ ५ ॥

अभयंकृतावकृताग्निरिदं हविरजुषत महेन्द्र इदं हविरजुषत सजातवनस्यामाशास्ते वीतं च त्रीणि
च ॥ १० ॥

[[3-5-11-1]]

तच्छं योरावृणीमहे।

गातुं यज्ञाय।

गातुं यज्ञपतये।

दैवीं स्वस्तिरस्तु नः।

स्वस्तिर्मानुषेभ्यः।

ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम्।

शं नो अस्तु द्विपदै।

शं चतुष्पदे ॥ १ ॥

तच्छंयोरष्टौ ॥ ११ ॥

[[3-5-12-1]]

आप्यायस्व सं तै।

इह त्वष्टारमग्रियं तन्नस्तुरीपम्।

देवानां पत्नीरुशतीरवन्तु नः।

प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये।

याः पार्थिवासो या अपामपि व्रते।

ता नो देवीः सुहवाः शर्म यच्छत।

उतग्ना वियन्तु देवपत्नीः।

इन्द्राण्यग्नाय्यश्विनी राट्।

आ रोदसी वरुणानी शृणोतु।

वियन्तु देवीर्य ऋतुर्जनीनाम्।।

अग्निर्होता गृहपतिः स राजा।

विश्वा वेद जनिमा जातवेदाः।

देवानामुत यो मर्त्यानाम्।

यजिष्ठः स प्रयजतामृतावा।

वयमु त्वा गृहपते जनानाम्।

अग्ने अकर्म समिधा बृहन्ताम्।

अस्थूरिणो गार्हपत्यानि सन्तु।
तिग्मेन नस्तेजसा सशिशधि ॥ १ ॥
जनीनामष्टौ च ॥ १२ ॥

[[3-5-13-1]]

उपहृतं रथन्तरं सह पृथिव्या।
उप मा रथन्तरं सह पृथिव्या ह्यताम्।
उपहृतं वामदेव्यं सहान्तरिक्षेण।
उप मा वामदेव्यं सहान्तरिक्षेण ह्यताम्।
उपहृतं बृहत्सह दिवा।
उप मा बृहत्सह दिवा ह्यताम्।
उपहृताः सप्तहोत्राः।
उप मा सप्तहोत्रां ह्यन्ताम्।
उपहृता धेनुः सहर्षभा।
उप मा धेनुः सहर्षभा ह्यताम् ॥ १ ॥

[[3-5-13-2]]

उपहृतो भक्षः सर्वा।
उप मा भक्षः सर्वा ह्यताम्।
उपहृताँ हो।
इडोपहृता।
उपहृतेडा।
उपो अस्मां इडा ह्यताम्।
इडोपहृता।
उपहृतेडा।
मानवी घृतपदी मैत्रावरुणी।
ब्रह्म देवकृतमुपहृतम् ॥ २ ॥

[[3-5-13-3]]

दैव्या अध्वर्यव उपहृताः।
उपहृता मनुष्याः।
य इमं यज्ञमवान्।

ये यज्ञपत्नीं वर्धान्।
उपहूते द्यावापृथिवी।
पूर्वजे ऋतावरी।
देवी देवपुत्रे।
उपहूतेयं यजमाना।
इन्द्राणीवाविधवा।
अदितिरिव सुपुत्रा।
उत्तरस्यां देवयज्यायामुपहूता।
भूर्यसि हविष्करण उपहूता।
दिव्ये धामन्नुपहूता।
इदं मे देवा हविर्जुषन्तामिति तस्मिन्नुपहूता।
विश्वमस्याः प्रियमुपहूतम्।
विश्वस्य प्रियस्योपहूतस्योपहूता ॥ ३ ॥
सहर्षभा ह्यतामुपहूतं सुपुत्रा षड् ॥ १३ ॥
सत्यं प्रवोऽग्ने महानग्निर्होता समिधोऽग्निर्वृत्राण्यग्निर्मूर्धोपहूतं देवं बर्हिरिदं द्यावापृथिवी तच्छंयोरा
प्यायस्वोपहूतं त्रयोदश ॥ १३ ॥
सत्यं वयं स्याम वृष्टिद्यावा त्रिंशत् ॥ ३० ॥